

DONETSK NATIONAL UNIVERSITY
OF ECONOMICS AND TRADE
NAMED AFTER MYKHAILO TUGAN-BARANOVSKY

Тема 2. Національне виробництво і відтворення

2.1. Відтворення і система національних рахунків

2.2. Національне багатство та його відтворення

DONETSK NATIONAL UNIVERSITY
OF ECONOMICS AND TRADE
NAMED AFTER MYKHAILO TUGAN-BARANOVSKY

2.1. Відтворення і система національних рахунків

фактори виробництва:

робоча сила

засоби виробництва

природні ресурси

Капітал

Види споживання:

- **Виробниче споживання** характеризується використанням засобів виробництва і робочої сили на виготовлення продукту: машин, будівель, м'яса тощо.
- **Особисте споживання** – це процес використання людиною товарів та послуг для задоволення потреб у продуктах харчування, одязі, житлі, культурному та професійному розвитку тощо.

Види відтворення:

- **Просте відтворення** – це відновлення виробництва в незмінних масштабах щодо кількості та якості виготовленого продукту.
- **Розширене відтворення** – це відновлення виробництва в кожному наступному циклі у зростаючому масштабі щодо кількості та якості виготовленого продукту

DONETSK NATIONAL UNIVERSITY
OF ECONOMICS AND TRADE
NAMED AFTER MYKHAILO TUGAN-BARANOVSKY

- **Система національних рахунків (СНР)** – спеціальний міжнародний стандарт єдиних підходів до системи та методології обчислення результатів діяльності національної економіки. СНР розробляється Статистичною комісією ООН і використовується практично в усіх країнах світу для аналізу економічних процесів на макрорівні.

- **Інституційна одиниця** – господарюючий суб'єкт, який володіє і розпоряджається активами, від свого імені приймає зобов'язання, вступає в економічні взаємини (операції) з іншими інституційними одиницями, складає і веде повний набір рахунків, включаючи баланс активів і пасивів. Інституційні одиниці групуються в сектори економіки (інституційні сектори) за наступними критеріями: виконувані ними функції в економічному процесі; спосіб фінансування витрат.

– **економічна територія** – територія, яка адміністративно управляється урядом країни і в межах якої можуть вільно переміщуватись люди, товари та грошові кошти. До неї належить також національний повітряний простір, територіальні води та континентальний шельф в міжнародних водах, на які країна має виключні права, і територіальні анклави в інших країнах (території, на яких розташовуються посольства, консульства, військові та наукові бази і т.ін.)

DONETSK NATIONAL UNIVERSITY OF ECONOMICS AND TRADE NAMED AFTER MYKHAILO TUGAN-BARANOVSKY

Економічна операція – добровільна взаємодія господарюючих суб'єктів, тобто інституційних одиниць (двох або більше). *За сутністю операції – це або обмін або добровільне передавання (без відповідного еквівалента) економічних цінностей.*

Класифікація операцій в СНР:

-операції з товарами та послугами (виробництво та використання на різноманітні цілі товарів та послуг); - розподільчі операції (розподіл і перерозподіл доходів); операції з фінансовими інструментами (придбання фінансових активів, прийняття фінансових зобов'язань, зокрема позики, приріст депозитів в банках та ін.); - „інші потоки” або інші операції (охоплюють решту економічних потоків, які не були враховані в попередніх операціях).

- **Рахунок** – балансова таблиця, яка складається з двох розділів: один – це ресурси, або зміна у зобов’язаннях; другий – використання, або зміна в активах. Рахунки використовуються для реєстрації економічних операцій, здійснюваних інституційними одиницями. В СНР існує класифікація рахунків: для інституційних секторів економіки; для галузей економіки; для окремих економічних операцій; для економіки в цілому (консолідовані рахунки). Кожна з зазначених груп має свою класифікацію.

DONETSK NATIONAL UNIVERSITY
OF ECONOMICS AND TRADE
NAMED AFTER MYKHAILO TUGAN-BARANOVSKY

2.2. Національне багатство та його відтворення

Національне багатство – це сукупність матеріальних і духовних благ, нагромаджених суспільством за всю історію.

Національне багатство включає як матеріальні, так й нематеріальні результати людської діяльності.

DONETSK NATIONAL UNIVERSITY OF ECONOMICS AND TRADE NAMED AFTER MYKHAILO TUGAN-BARANOVSKY

- **Основними елементами матеріальних результатів є :**
- основні фонди ;
- оборотні фонди (запаси сировини, матеріалів, палива. Залишки незавершеного виробництва, запаси готової продукції) ;
- товарні запаси ;
- державні резерви, запаси оборонного призначення, золотий запас ;
- предмети тривалого користування домогосподарств (транспортні засоби; меблі, предмети культурно-побутового та господарського вжитку) ;
- природні ресурси, залучені до економічного використання (землі. Ліси, води, надра).

DONETSK NATIONAL UNIVERSITY
OF ECONOMICS AND TRADE
NAMED AFTER MYKHAILO TUGAN-BARANOVSKY

**До нематеріальних складових
національного багатства відносять**
науковий та освітній потенціал;
кваліфікаційний потенціал;
культурний потенціал.

Основними елементами матеріальної форми національного багатства насамперед є:
виробничий капітал, у структурі якого відокремлюють *основний і оборотний капітал*; основний капітал сфери нематеріального виробництва (школи, лікарні, житлові будинки тощо); резерви капітальних благ (законсервовані запаси основного капіталу); майно домашніх господарств (індивідуальне житло, засоби праці і предмети тривалого користування – автомобілі, меблі, побутова техніка тощо), а також запаси і резерви споживчих благ.

До складу національного багатства відносять і природні ресурси країни, залучені до господарського обороту (земля, надра, води, ліса, атмосфера, клімат). Корисні копалини, які лише розвідані, а тим більше потенційні, до складу національного багатства не входять.

- Розрізняють відновні і невідновні природні ресурси, які не створені працею (наприклад ліс), але можуть бути відновлені. Водночас деякі види природних ресурсів (корисні копалини) є не відновними.

**DONETSK NATIONAL UNIVERSITY
OF ECONOMICS AND TRADE
NAMED AFTER MYKHAILO TUGAN-BARANOVSKY**

**Основними елементами нематеріальної форми
національного багатства є:**

- духовні і культурні цінності (нагромаджений виробничий досвід, культурно
- освітній потенціал нації,
- досягнення науково – технічної думки,
- інформаційний ресурс, і
- інтелектуальний рівень тощо).